

HORVÁTH PÉTER

M.S.

ESSE, FUISSE, FORE

Pius atya közel járt ahhoz, hogy elveszítse a józan eszét.

– Ördögök! – kiáltott időnként.

Máskor meg:

– Istenem!

Szobafogsággal büntetik, mint holmi taknyos novíciust?

Amikor az ítélet kimondatott, biztos volt benne, hogy az apát másnapra meg gondolja magát, és személyesen fogja a cellája ajtaját kitárni. A hideg kőpadlóra térdelve mímelte az imát. Hadd lássák, hogy bűneit megbánta.

– Miféle bűnöket?! – ütötte az ajtót. – Kutyafattyak!

Ötödik éjjelét töltötte a magány fogságában.

A testvérek napjában egyszer, hajnalban nyitottak rá. Kenyeret, vizet hoztak, kiscserélték a kübiljét. Lesütött szemmel, párban jöttek.

– Hogy van az apátúr?

– Mi hír a városban?

Hiába próbálta szóra bírni őket. Nyilván azért küldettek párban, hogy egymást felügyeljék. Ki hitte volna, hogy az átkozott vénember lankadó figyelme erre is futja? Igaz, sosem volt ostoba. Mindég gyanította, hogy kolostorának második embere bármit megtenne azért, hogy első lehessen.

Primus inter pares.

Melyik állat mondaná az éhes oroszlánnak, ne bánts, testvérem, egyenlők vagyunk? Egyenlő? Ki, kivel? Bíró a gyilkossal? Farkas a báránnyal? Hol? Mikor? Isten szemében? A halálban? De addig? Itt? Isten domonkosainak megszentelt házában? Az írástudatlan kolostorszolga egyenlő volna a rendház javainak gondos sáfárával? Miben egyenlők? A lemondásban, alázatban és a szeretetben – felelné az apát. De mi haszna akkor tudásnak, törődésnek, munkának, tehetségnek, ha egyetlen szóval leparancsolható a magasból a fönti?

Csak egy álmodozó bolond hihet az efféle egyenlősdben.

Fides tua salvam fecit.

A hite gyógyította meg?

Vade in pace! Ezt érdemelte volna – az utolsó kenettel. Világra szóló, pompás temetést. Távozz békével! Immár új idők és új emberek jönnek.

Ki jön? Senki nem jön. Nem hogy az apát, még a saját, vérszerinti fia, Dániel se, pedig esküjét vette, minden körülmények közt őt pártolja, bárki ellenében...

– Legalább a felcsert! – ütötte a falat. – Siketek vagytok?

A testvérek hallották segélykérő kiáltásait. Átkai is fülükbe jutottak. Legtöbbjük nem bánta, hogy a mindenben örökké hibát kereső (és találó!) korábbi perjel immár csak magában lelhet kivetni valóra. Azt ugyan kevesen hitték (amit némelyek sutogtak), hogy szántszándékkal munkálkodott volna szeretett apátjuk egészségének hanyatlásán, s azért utasította volt a felcserbarátot másnaponkénti érvágásra, hogy az apáturat *kivéreztesse*... Nem hogy a gondolat, maga a szó is botrányos! Méltatlan a szerzetesi ajakra. Az meg, hogy külön főzetett neki a konyhán (csakis hús nélküli, könnyű étkeket), inkább a szereteteli gondoskodás jele, mintsem... Egyébiránt is híven szolgálta a rendet. Mindent elkövetett, hogy a kolostor bevételeit szaporítsa. Ez talán nem a magasságosnak tetsző cselekedet? Hogy közben magának is vagyont gyűjtött? Istenem. Minden szentnek maga felé hajlik a keze. Megbízott inkvizítori minőségében ártatlan lelkeket ítélte bűnösnek? Igaz. De buzgólkodásában vajon melyikünk nem téved? Egyedül Pelbárt atya mondta ki hangosan, mit a többiek gondolni se mertek.

– Aljas féreg. Szót se érdemel.

Kétségtelen, hogy amíg betöltötte az ideiglenes perjeli tisztséget, kíméletlenül megtorolt minden őt illető (meggondolatlanul kimondott) rosszálló szót, ha a fülébe jutott.

És minden a fülébe jutott.

–Ti vagytok az én szemem és fülem. Fáradhatatlan lábam, rettenthetetlen karom. Erőm az erőtlenségben. Az én élő lelkiösmeretem! – szavalta vecsernyekor, az apát székét bitorolva a refektóriumban. – Hallom, azt mondtad a minap, Gedeon testvérem – szólította meg a kertet felügyelő barátot –, hogy tévedtem, mikor a korán zsendülő tavaszt dicsértem.

– Igen, igen! – csámcsogott az. – Gyalázatosan sok eső zúdul ránk mostanság. Megrohad a vetemény a földben.

– Talán úgy véled, az esőt, a napsütést, a szelet nem maga az Úr küldi ránk?

– Persze, hogy Ó!

– Ezek szerint magát az Urat káromlottad!

– Én? – pislogott Gedeon.

– Gondolkodj el ezen! – mondta Pius. – És hogy senki ne háborgasson töprenkedés közben, maradj a celládban. Egy hét kenyéren és vízen. Mostantól! – intett még.

– Tedd le a kanalat. Mehetsz.

Ha dicsért, rosszabb volt.

– Hallom, Johannes testvér, miolta szót váltottunk a nyomtatott papíros silánysága felől, te kétszer annyi szent szöveget másolsz a skriptóriumban, mint eddig.

– Mégpedig igen érdemes passzusokat! – felelte Johannes. – Boldog Suso, hajdani rendtársunk egyik nagybecsű leveléből...

– Örömmel halljuk, ugye, testvérek? – intette le Pius. – Vegyetek hát példát e kiváló fráterről, végezzetek mától ti is kétszer annyit, mint tegnap végeztetek! Szeretlek, Johannes!

El lehet gondolni, mit okozott az efféle dicséret.

Johannes gyűlölte. A többiek rettegték. De nem volt kinek panaszkodni. Az apát haldoklott. Hála Pius „szeretetteli gondoskodásának”, hetek óta nem volt jártányi ereje. Senkit nem fogadott, senkinek nem izent. Pius még azt is megtiltotta, hogy a főlépcsőn bárki felmerészkedjék az emeletre, melynek bal fertályán állott az apátúr szobája. Ajtaja elé őrt állított. A külön neki főzött pépes étkeket az apát rendre visszaküldte. (A kutyák elé vetett kását kihányták az ebek.) Az apátúr kikelt a betegágyból, megjelent a refektóriumban, s a várasból e csodás gyógyulás hírére lóhalálában érkező Piust egyetlen szóval megfosztván minden korábbi tisztétől és hatalmától, cellafogságra ítélte.

A barátok óvatosan örvendeztek.

Minden csoda három napig tart.

Ám az öreg napról napra jobban lett, fogatlan ínyével tépte a sült kappancombot, szopta a szalonnát, bort ivott víz helyett. Megtört tekintetében visszatért az eleven csillogás. A kolostorban megint szabadott nevetni. Most értették meg, mely igen hiányzott a korábbi derű a mindennapokból. Pius kérlelhetetlen, komor rendje most sem engedett.

– Az Evangélium tán nem az öröm szava? – kérdezte tőle Pelbárt.

– Végül majd az lesz – felelte Pius –, de Krisztus újbóli eljöveteleig konokul és engesztelhetetlenül munkálkodni kell. Sem magunkat, sem a többi bűnöst nem kímélve.

– Hát mindenki bűnös?

– Te mondád – felelte Pius komoran.

A testvérek most ugratták egymást, tréfálkoztak.

– Igaz, hogy a várast nyomor és elnyomás képében Isten pörölye sújtja, de idebent, a kolostor falai közt meg kell őriznünk a bizakodó derűt! – mondta az apátúr. – Mindent meg kell tennünk, hogy a kolostor szépülő temploma mielőbb megnyithassa kapuit, hogy a félelem és rettegés istene helyett a megbocsátás, a türelem és a szeretet Krisztusához járulhassanak a hívek.

Ezért rendelkezett úgy, lábadozásának második reggelén, hogy a Pius atya útmutatása szerint készült oltárképeket kontár piktoruk kezébe visszajuttatja, kezdjen velük másutt, amit tud.

– A Katalin templom az öröm egyháza lesz! – közölte. – Oltárára derűt és örömet sugárzó képek kerülnek, káprázatos szépek, melyek megalkotására csakis olyan, vi-

láglatott festő képes, amelyen a nagynevű Dürer műhelyéből érkező Sebastian mester.

– Mindannyian tudjuk – mondotta harmadnap –, hogy a főstő több mint egy év előtt volt indulóban hozzánk. Erről értesültünk. Mint ahogyan arról is tudomással bírtunk, hogy útközben nyoma veszett ama testvérünkkel együtt, kit zarándokútjáról visszafordítván elébe rendeltem. Voltaképpen e szomorú hír ütött le a lábamról – vallotta meg. – Betegségem folytán voltam kénytelen az ügyek vitelével Pius atyát megbízni köztetek. Ahogy mondani szokás, ő még a széltől is óvott. De nem csak a szelet zárta ki betegszobámból, az érkező híreket is megrostálta. Tette, hogy a fölös izgalmaktól engem megkíméljen? Lehet. De az is lehet (egyre több jel utal rá), azért nem engedte a híreket hozzám, hogy mindenben egymaga dönthessen. Hála Dániel testvérnek – mosolygott a fiatal barátára –, ki Pius atya távollétében, annak intelmét áthágva, a jó hírrel egyenesen engem keresett meg, megértettem az Úr üzenetét. Mintha maga Krisztus szólított volna. Kelj fel, és járj!

A barátok hálásan pillogtak Dánielre.

– Jól van, öcsém! – súgta neki Pelbárt – derék fiú vagy!

– Látjátok, feleim – folytatta az apát –, az Ige csodát tesz. Kinek nyelve van, használja. A szó a lélek zengő hírnöke.

Szerették efféle kinyilatkoztatásait.

Mormogva ismételték a mondatot.

– Jól ismertek engem! – pillantott rájuk az apát. – A közösség híve vagyok. Döntéseimet veletek mindég meghánytam-vetettem. Most is megkérdem hát, miként határozzak? Nyitassam meg Pius ajtaját, hogy szabadon védekezhessen, vagy tartsam továbbra is lakat alatt, amíg tisztán nem látjuk mindazt, amit előlünk ma még homályok rejtjenek?

Dániel izzadva szorongott az apát szavait áhítattal figyelő testvérek közt. Mindannyian látták, ő maga is látta, hogy az apátúr teljes szónoki képességét visszanyerte, lendülettel beszél, gondolatai tiszták, meggyőzőek. Egyetlen félmondatának kivételével, miszerint (miképpen is mondta?) „döntésemet veletek mindég meghánytam-vetettem”. Ez nem egészen volt így. Igaz, hogy (miként a regula megszabja) mindenről beszámolt a szerzetesek közösségének, de határozatait egyedül hozta meg. Akár Pius atya. Ő is a saját meggyőződése szerint intézett mindent. Igaz, semmiről nem számolt be. Ez volna a bűne? Ki tudja, mi hoz jobbat a nehéz időkben? A rettenthetetlen szigor, avagy az elnéző tekintet?

– Engedjem szabadon, vagy maradjon elzárva?

A testvérek eme utóbbira szavaztak. Csupán egyetlen kéz lendült a magasba, midőn az apátúr „ellenpróbát” rendelt. A kiseszű Tóbiás testvér jelentkezett.

– Az tyúkrok is örömösebbek, ha a hátsó kertbe kapirgálni kiengedem őket. Nem jó bezárva lenni senkinek – mondta mosolyogva.

Dániel nem mert szót emelni apja védelmében.

Furdalta a lelkiösmeret.

Ha Pius távollétében nem fut a nagybeteg apáthoz, minden marad a régiben. Azaz-hogy az újban. Régi és új. Mit jelentenek? *Sic transit gloria mundi*. A hamvazószerdán elégetett barka erre emlékeztet. Porból voltál, hamuvá leszel. Ha akkor az apátúr meghal, Piust választják rendfőnöknek. Ő is feljebb lép, idővel talán perjel lehetett volna az apja mellett. A benedeki kontár befejezte volna a komor oltárképeket, melyek istenfélelemre, a fensőbbség iránti tiszteletre intik a híveket. Bizonytalán így lenne. És a másik festő, kitől az apátúr az öröm képeit várja? Vele mi történne? Dolgavégezetlen indulhatna vissza, ahonnan hívatott. Hiszen az Írás is mondja, sokan vannak az elhívottak, kevesen a választottak. Hát hangtalanná tett kíséreléssel mi esne? Pius nem fogadná vissza. Sose is kedvelte. Szegény bicebóca indulhatna újra ama zarándoklatra, melynek harmadán érte az apátúr másított parancsa, Compostella helyett Krakkkóba forduljon, onnan a választott festőt hozzánk gardírozza. Más zarándokok közül sokat elpusztított az út nehézsége. Neki másfélszer kellene teljesítenie. Szerencsétlen flótás. Belepusztulna.

Nyulacska volt anno egyetlen barátja. Megtúrt kolostorszolgaként látogatta a leckeórákat. Gügyének vélték, mint őt, Dánielt is, kit asszony-anyjának adott fogadalmat tett némává egy évig. Eme kettejükről való vélekedés hajtotta egymáshoz őket, s maradtak szoros barátságban. Lám, merre fordul a sors? A fogadalmi idő múltával ő szólhatott magáért, s azóta is szólhat. Nyulacska nyelvét kivágták Krakkkóban. Tőle elvételét a szólás képessége.

Nem a te gondod, nyugtatta magát a novíciusok dormitóriumában, melynek (az apátúr jóvoltából) harmadnap óta a felvigyázója lett. Ez ám a rang! Hallgatni az éjszakai szellentéseket, elejét venni a pusmogásnak, betartatni a hálórendet. Korábban nem volt ilyen tisztség. Nem is volt szükség rá. Az apátúr kreálta, hogy e kétes ranggal hálálja meg, amit érte tett. Megmentettem az életét, fintorgott, cserébe álmok vigyázója lettem. Amelyik éjszaka felüvölt, fölkeltem, a többit ne verje fel. A holdkóros szalmazsákja mellé dézsa vizet helyeztettem. Kétszer is felborult. Az alvajáró felébredt, a kiömlő víz két társa szalmaágyát áztatta el. Azok se aludtak amaz éjjeleken. Gyűlölnék, amiért nem engedem, hogy ketten egy takaró alatt fertelmeskedjenek. Bevádolhatnám őket a hajlamuk okán, hogy érte egymással megvesszőzessenek. Még inkább meggyűlölnének. És ha perjel volnék? Az én dolgom lenne, hogy betartassam Pius atya (atyám!) minden rendeletét.

Immár nem parancsol többet. Cellafoogságából nem szabadulhat, ítélet tartatik felette. Miként fogadja majd? Alázattal beletörődve, avagy felkél ellene? A váras új urai közt barátai vannak. Semmit nem tud róluk. Nem kaphat híreket. Nincs ember, ki szót váltana vele.

Hová lesz a szívből a könnyörület?

Csend volt a dormitóriumban. A novíciusok mélyen, nyugodtan aludtak. Senki nem sikoltott fel álmában, a holdkóros tátott szájjal horkolt. Pedig nagy a Hold odakint.

Oly erősen ragyog, mintha ide, az ablakba akasztották volna. Fénye árnyakat vet a szemközti falra.

A fény veti az árnyat. A jó szüli a rosszat.

Felkecmergett az ágyából. (Neki igazi ágya volt, közvetlenül a bejárat mellett.) Nem lépett a fapapucsába, meztélláb osont ki a dormitóriumból. Macskaléptekkel haladt a néma folyosón. Meglapult az apja cellájának ajtaja előtt. Fülelt. Nem hallott neszt. Felhágott a földszintre vezető lépcsőn, kiment az udvarra. Megállt a hold alatt, terpesztett, vizelt.

Néma volt körötte az éjjel.

Mint a többi alagsori cella kisablaka, Piusé is alacsonyan volt, alig két arasznyira a föld fölött. Mióta éjszaka már nem fagyott odakint, némelyek leszedték a keretre feszített ablakhályogot, hogy több fény jusson a lenti hálókamrába. Dániel leguggolt, lenézett.

Pius ébren ült az ágyán.

– Apám!

– Dániel? – A szakállas arc beesett volt, árcai mélyek. – Mi hír a városban? Mit beszélnek rólam?

– Tudnak a büntetésedről, és...

– És?

– Örülnek.

– Senki nem protestált értem?

– Nem tudok róla.

– A festő nem jött még meg?

– Nem vagy éhes, uram?

– Arra felelj, amit kérdeztem!

– Nem uram, nem jött meg.

– Helyes. Rohanj a Mária templomba.

– Most?

– A reggeli mise előtt érkezz meg. Mondd a plébánosnak, küldje azonnal elénk Morgant.

– Kicsodát, uram?

– Ő tudni fogja.

– És ki elé küldje?

– Mégse vagy a vérem.

– Uram?

– A piktör elé, agyas! Mondd, hogy a némát is illően fogadja. Amiként megbeszéltem veled.

Dániel ragyogott.

– Tudtam!

– Mit tudtál?!

– Lelked mélyen nem vagy rossz ember, csak irigyeid vélnek annak.

– Jól van, eredj, tedd, amit mondtam!

Se a hajnali primáról, se a reggeli terciáról nem hiányozhat. Vasárnap lévén az apátúr a zsolozsmák közül elhagyatta az éjközépi laudest, mondván, aznap kivételesen „álmukban is elmondhatják” a dicsőséget. Ha a plébánossal szót akar váltani, most kell indulnia. A Göncöl már a hold fölött ragyog, hátsó tengelyének iránya éjjeli két órát mutat. Ha igyekszik, a primára visszaér, a novíciusok nem ébrednek addig. Inalt, sebesen.

A kutyák megugatták. A nagy hold teszi ezt is. Nyugtalan tőle állat, ember vére. Istennek hála, még nem egészen kerek. Orcája balján sötétlik egy vonás. Holnap lesz holdtölte. Márpedig csak ama dolog végződhet sikerrel, mibe növény hold idején fogunk.

Cseh vértések járták az éjjeli utcákat a várasi darabontok helyett. A kapitány nem bízott a selmeciekben. Orrgyilkosok ezek. Így mondta, két „r,-rel. Senki nem merte kijavítani. Fortélyos félelem lakja Selmecet, mióta a csehek bevették a várost.

– Én vagyok tietek Ulászló király győzedelem kardja! – közölte a vérteskaptány a főtéren tartott „szűzbeszédében”. – Vágom új rend közéték!

– Kerékbe töröd a nyelvünket! – kiáltott a tömegből valaki.

– Dobzse! – mondta a kapitány.

Intésére két darabontja a tömegbe rúgattott. Megragadták a közbekiáltót, kivonszolták.

– Nem török kerékbe – szólott a kapitány. – Sok idő. – Kardját előrántván egyetlen csapással ketté szelte a szerencsétlen magyart.

Silbakjai most egymás hátának dőlve hortyogtak a várasháza nagykapuja előtt. Lábuk alatt átbújva beosonhatna a csehek fertályára, gondolta Dániel, egyetlen megszéssel elvágna a kapitány torkát. Úgy lopózna ki, meg se orrontanák.

Elosont előttük, fel, a templomdombra.

Az új plébános atya elődjének házával együtt annak asszonycselédjét is megörökölte. Vencel Irma örült e cserének. Korábbi gazdája hetente hálta el. Emez másodnaponta. Kivált teliholdkor vitézkedett. Nem érte be Jozafát völgyének ama bővízű hasadékával, mit az Úr a barmok és emberek sokasodása kelyhéül adott a nősténynek. Szűkebb nyílását is meg-meglátogatta. Akkor is ott munkálkodott, mikor megkocant a paplak utca felőli ablaka. Az első koccanást meg se is hallotta. Bővéréből a fülébe is jutott, ott dobolt erősen, épp ama ritmusra, mellyel alább más része tevékenykedett.

Irma asszony ülepét feltartva harapta az ágypárna csücskét, nyüsztett. Nem mintha fájt volna neki, amit a gazdája művelt. Az ördög hasadékát látogató vessző erősebb örömet vett rajta, mint szokott volt érezni a magasságos által jóváhagyott

helyen. Az öröm rövid volt, éles, mintha penge hasította volna végig a gerincét, legalsó csigolyájától a tarkójáig futván, ahol akkorát lobbant, mintha az agya sült volna el. Már nem volt sok hátra e lobbanásig. Forró és hideg hullámok lepték. A harmadik koccanást mégis ő hallotta meg. Elsőbben azt hitte, hátasa lábujja üti az ágytámlát. Fejét felemelve homorított cseppet.

– Maradj, ahogy voltál! – zihált fölötte a pap. – Én még nem végeztem!

– Valaki kocogtat.

A férfi megdermedt. Irma ekkor erőset szorított rajta. Amaz felhördült, maradék magját eleresztette.

– Ne mozdulj!

De az asszony már kivetette magából, elernyed alatta.

– Képzélődtem – mondta.

Ekkor ismét megkoccant az ablak.

A pap lefordult a húsról.

– Itt várj meg.

Irma szót fogadott.

Püspökfalat.

Az ő püspöke (hamarosan az lesz) hálistennek ezzel nem éri be. Hanyatt fordult, hogy a puha derékaljon kényelmesen elterpeszkedve várakozzék újbóli eljövetelére.

A pap lelohadvá rontott a szobába.

– Öltözz, utad lesz.

Szóváltásuk után Dániel loholt volna a kolostorba vissza. A hold alig mozdult a csilagos égen. A Göncöl tengelye se fordult sokat. Volna még ideje. Mire? Maga se tudta.

Idő.

Carpe diem, mondta Horatius. Minden napnak szakítsd le virágát. *Nescis, quod seus vesper vehat*. Nem tudod, mit hoz még a késő este. Ugyan mit hozhatna? Megcselekedte, amit a vér kötelve követel. *Extremum semper diem adesse putes*. Gondold mindig, hogy ez az utolsó napod. Ez kitől való? Nyulacska tudná. Pius atya leckeóráin együtt magolták a híres szólásokat. Pontosabban neki, Dánielnek magolnia kellett, a kolostorszolga mindent elsőre megjegyzett. A hallottak értelmén soha nem töprengett. Eljön az idő, mondta, amely mindent világossá tesz majd a fejében. Dániel mindennek értelmét kereste. Új ösmereteit rögvest összevetette a korábbiakkal, egyezéseket és ellentmondásokat keresve.

Itt nincs ellentmondás.

– *Mindig* van ellentmondás – okította őket Pius annak idején. – Ha a folyó felszíne csendes, attól még a mélyben örvények forognak.

Dániel nem tudta, mi nyugtalanítja.

Add meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az övé. Pilátus írta volt Tibériusnak, Jézus szavait idézve. Valamely novícius az atya szemére vetette, nem

istennek tetsző, Krisztus bírójára hivatkozni. A bölcs a bolondtól is tanul, mondta erre Pius, a bolond a bölcstől sem.

Mi kivetni való volna abban, amit tett? Az apátúr megtiltotta, hogy bárki szót váltson Piusszal. Igaz. Neki viszont apja az elrekesztett páter. Hogyne szánta volna? S lám, Pius atya jót tett. Barátjának izent, küldessen valakit az érkezők elé. Az apátúrnak nem jutott eszébe, hogy útjukat segítse. Ellentmondás! Pius körültekintőbb, mint az öreg apát? A plébános küldötte nyilván étellel, itallal siet az érkezők elé, talán hátasokat visz nekik, hiszen hosszú útról, gyalogszerrel jönnek.

Kinyílt a paplak ajtaja. A plébános nőcselédje surrant ki rajta. A felvég felé indult, hol a bányászviskóinak javát a két év előtti farsang farkán kitört tűzvész elemész-tette. Most földbe kapart odúk kushadnak ott, a kolostor erdejéből lopott fák törzsből faragott gerendák tartják gyatra tetőzetüket. Az apátúr kegyesen szemet hunyt az erdő megrablása felett.

A plébános talán a földkunyhókban tengődők közül választ küldöttet? Az ott lakók java elhagyta az Istent. Nem imádkoznak, nem járnak templomba, hacsak azért nem, hogy átkaikat onnan szórják a magasságosra. E megkeseredetteket még a legékesebb szavú barátok sem tudták visszavezetni a hívők aklába. Hogy akadhat közöttük, ki a felebaráti szeretet szavára hallgatván a két érkező idegen elé indulna?

Ellentmondás!

Követte az asszonyt.

A nő egy a földkunyhók közül a talajból kötésig kiemelkedő, kővel rakott falú hajléknál állott meg. Ennek ablaka is volt, teteje zsindeyes. Sem kutyák sem egyéb háziállatok nem lakták a felvégi nyomornegyedet. Nagy volt a csendesség. A nőcseléd megkaparta az ablakot fedő deszkákat. Kiszáratva megnyílt az alacsony ajtó, fekete alak bújt ki rajta, ferdén meggörnyedve. Az ég alatt kiegyenesedett. Bányász aligha lehet, gondolta Dániel. Azok legtöbbször kistermetű, vállas. Emez hórihorgas, csapott vállú. Keze-lába hosszú. Moccanás nélkül hallgatta az asszony sebes suttogását, majd nagy tenyerét elébe nyújtotta. A nő három ezüst tallért számolt a kinyújtott tenyérre. A férfi becsukta a markát, bólintott.

– Meglesz.

A szót Dániel tisztán értette. A férfi hangja mélyen zengett, mintha pincéből jönne. Köszönés nélkül bújt be az ajtón. Az asszony sietős léptekkel indult vissza.

Mire kellhet a pénz? Nyilván hátasokat bérel, ételt vásárol rajta. Magas az ára mindennek, ínség ideje van.

Megint az idő.

Múlik, megtelik cselekedeteinkkel.

Átmászott a kolostor kőkerítésén. A kerítés mentén lapulva hátulról került a főépületet. Északra egyedül az apátúr emeleti sarokszobájából nyílt ablak.

– Quo vadis, domine?
Az apát szólt rá fentről.
Nem volt hova futni.

Két perccel később ott térdelt az apát előtt, a sötét szobában.

– Hol jártál?
Nem tudott hazudni.
Az apát hosszan hallgatta.
– Értem – mondta végül. – Elmehetsz.
– Köszönöm, apátúr, kegyes bocsánatodat... Megyek, felébresztem a novíciusokat. Mindjárt ránk köszönt a príme ideje. Ha Tóbiás aludna, kondítok helyette.
– Nem értettél meg. – Az apátnak alig volt hangja.
Dániel nyelt egyet.
– Azt mondtad, mehetek. Hova induljak hát?
– El innen. Örökre.

D. PRAX ÁGNES: ABLAK